

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยเป็นที่รู้จักและเรียกกันมาตั้งแต่สมัยโบราณว่า “สุวรรณภูมิ” แปลว่าแผ่นดินทอง ในอดีตรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้ มีบันทึกเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ทองคำในประเทศไทยตั้งแต่ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แหล่งแร่ทองคำที่สำคัญในอดีต ได้แก่ แหล่งบ้านป่าร้อน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แหล่งบ้านป่อทอง จังหวัดปราจีนบุรี แหล่งโตะโมะ จังหวัดนราธิวาส (แร่ทองคำ, ออนไลน์, ๒๕๖๐)

ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่ทองคำที่ยังไม่หมดอายุอยู่ ๒ ราย จำนวนประทานบัตรของทั้ง ๒ ราย รวม ๑๙ แปลง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๕ พันไร่ ผู้ประกอบการรายแรก คือ บริษัท หุ่นคำ จำกัด ที่จังหวัดเลย ซึ่งขณะนี้หยุดการประกอบกิจการเนื่องจากใบอนุญาตใช้ที่ดินในป่าสงวนแห่งชาติและใบอนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหมดอายุ ประกอบกับมีประชาชนร้องเรียนและคัดค้านในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพรวมถึงก่อให้เกิดความแตกแยกของประชาชนในพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการเหมืองแร่ทองคำอีกหนึ่งราย คือ บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) โดยอยู่ในพื้นที่บริเวณรอยต่อของจังหวัดพิจิตร เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก ซึ่งมีปัญหาร้องเรียนและคัดค้านการประกอบกิจการทั้งด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน ตลอดจนปัญหาข้อขัดแย้งอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ศึกษาและเสนอแนะนโยบายในการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำโดยเร็ว โดยระหว่างการศึกษาให้ชะลอการออกอาชญาบัตรสำรวจแหล่งแร่ทองคำไว้ก่อน ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการศึกษานโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ และให้กระทรวงอุตสาหกรรมรับรายงานดังกล่าวไปพิจารณา โดยให้นำความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ประธานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปพิจารณาด้วย

ในปี ๒๕๕๖ กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอร่างนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพิจารณาออกอาชญาบัตรเพื่อการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ แต่หลังจากนั้นสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งเรื่องกลับให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป เนื่องจากรัฐบาลประกาศยุบสภา

ในปี ๒๕๕๘ กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำร่างนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ โดยนำไปรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ และประสงค์จะจัดรับฟังความคิดเห็นจาก

ประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในช่วงปลายปี ๒๕๕๘ ก่อนที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป อย่างไรก็ตาม ภายหลังมีประชาชนคัดค้านการจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ รวมถึงร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท อัคราฯ กระทรวงอุตสาหกรรมจึงระงับการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำไว้ก่อน

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ

๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำในอดีต

๑.๒.๓ เพื่อจัดทำกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำที่คำนึงถึงประเด็นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

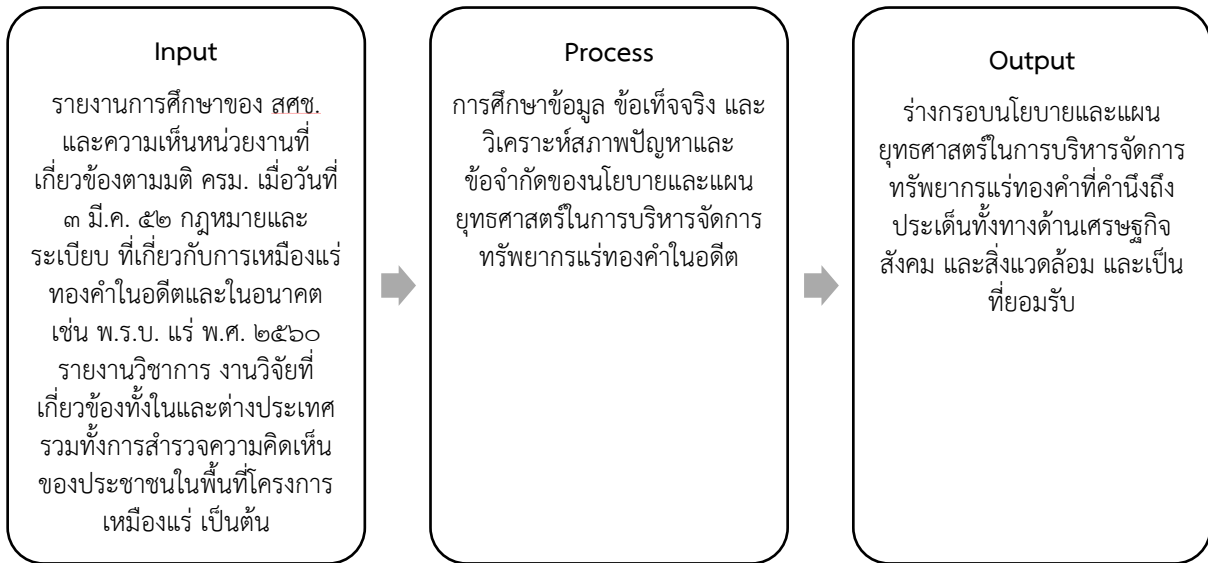
๑.๓ แนวทางการจัดทำกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ

กรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำถูกยกร่างโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม และได้ถูกนำเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมคณะทำงานติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๗๒/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ซึ่งมีผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาร่วมพิจารณาด้วย เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ และ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

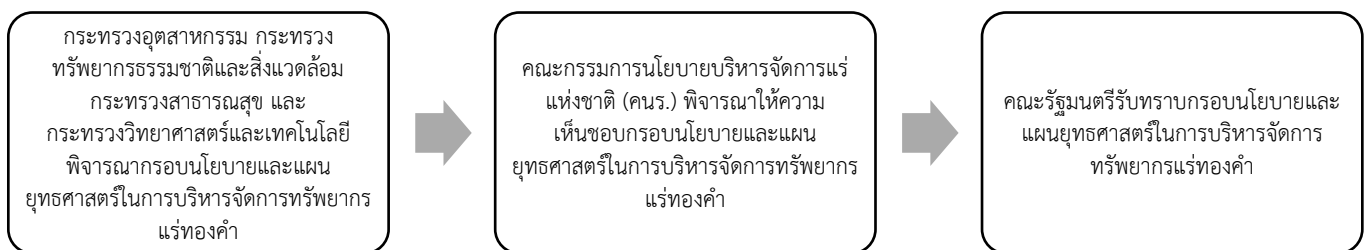
ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่ (คนร.) พิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำแล้ว ในการประชุม คนร. เมื่อวันที่ ...

กรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำเป็นแนวทางที่จะใช้ในการบริหารจัดการการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำในอนาคต ซึ่งตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ คนร. จะจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบเป็นระยะ และให้มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ทุก ๕ ปี ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่จะต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วย

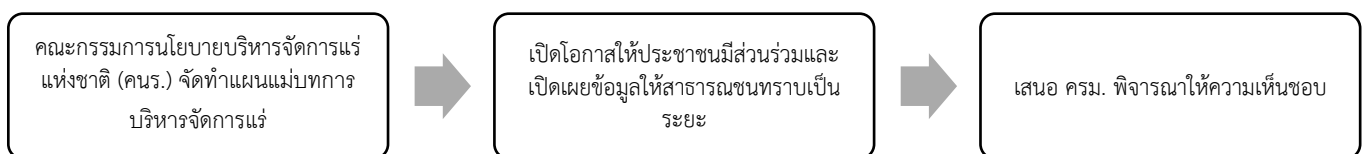
**แผนภาพที่ ๑-๑ ขั้นตอนการยกร่างกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรแร่ทองคำโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม**

**แผนภาพที่ ๑-๒ ขั้นตอนเสนอกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ
ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙**

แผนภาพที่ ๑-๓ ขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประเทศไทยสามารถนำแหล่งแร่ทองคำมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยสามารถป้องกันปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน และมีข้อขัดแย้งจากการทำเหมืองแร่ทองคำในระดับที่สมเหตุสมผล